

Forklaringsmonisme i den kliniske nevropsykologien?

Kåre S. Olafsen

Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør, og Bjørn Ove Langlo, psykologspesialist, Førde kommune
karola@so-hf.no

Nevropsykolog Peter Arnesens posisjon roper på utviklingspsykologisk informert kunnskap.

HINDER: Forskning på ulike forklaringsnivåer kaster lys over den kompleksiteten vi kaller ADHD, skriver Kåre S. Olafsen. Å spørre om ADHD er et enhetlig fenomen og om årsaker er tilstrekkelig klargjort er derfor legitimt.

DEBATT: ADHD

Per Are Løkke et al. skrev i fjorårets desemberutgave at fagfolks sykdomsforståelse tilslører barns opplevelse av å leve med ADHD. Peter Arnesen har stilt seg kritisk til deres synspunkter (se januar og mars).

Diskusjonen etter Løkke, Landmark, Idås og Våpenstads innlegg i desemberutgaven av Tidsskriftet er velkommen fordi grunnlagsproblemer i praksisfeltet blir belyst, hvor særlig skottene mellom tilgrensende fagområder tydeliggjøres. Debatten har utgangspunkt i Aina Olsvolds doktoravhandling basert på intervjuer av barn med ADHD . Nevropsykolog Peter

Arnesen karakteriserer synspunktene til Løkke og medforfattere som «smale», og av den grunn ikke verdig faglig publisitet og vurdering. Med dette tilkjenner han en posisjon som roper på utviklingspsykologisk informert kunnskap.

Legitimt å spørre

Psykiske forstyrrelsers utviklingsmessige forløp viser generelt både betydningen av multifaktorielle sammenhenger og at fenomenenes stabilitet ikke er perfekt. Mange faktorer kan altså spille inn. Det er derfor legitimt å spørre om ADHD er et enhetlig fenomen, og om årsaksfaktorer og vedlikeholdende forhold er tilstrekkelig klargjort. Som når vi på bakgrunn av forskningen på gen-miljø-interaksjoner spør hvorvidt vi vet tilstrekkelig om utløsende forhold, inkludert betydningen av miljøet i svangerskapet og i den tidlige utviklingen; eller spør om det finnes potensielt modifierende forhold i sensitive utviklingsfaser hvor også omsorgsmiljøet kan ha en rolle.

Å la én modell få en totalforklarende karakter hindrer effektivt at grunnleggende spørsmål blir stilt

Effektivt hinder

Å la én modell få en totalforklarende karakter hindrer effektivt at grunnleggende spørsmål blir stilt, i tillegg til at den normale variasjonsbredde i biologisk baserte atferdsdisposisjoner (temperament) tapes av syne. Når går for eksempel et høyt aktivitetsnivå over til å bli hyperaktivitet? Olsvolds avhandling understreker betydningen av hvilken forståelse som blir formidlet til foreldre og barn. Blir man mer urolig av å høre om variasjonsbredden i temperamentsdimensjoner enn å høre om «dysfunksjoner i hjernen»? Forskning på ulike forklaringsnivåer – fra det molekylære til det opplevelsesmessige og relasjonelle – kan kaste lys over den kompleksiteten vi kaller ADHD, og dermed bidra til å forbedre eksisterende nosologi. Det er å håpe at Arnesens synspunkt ikke er representativt for kliniske nevropsykologers tilnærming til fenomenet.

kare.sten.olafsen@so-hf.no